

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування відділу поліції № 3
Запорізького районного управління поліції Головного
управління Національної поліції в Запорізькій області
16.05.2025**

м. Запоріжжя, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 16.05.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділу поліції № 3 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – ВП, відділ поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бізденежний Сергій Романович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відділ поліції знаходиться за адресою: вул. 8 Березня, 31, м. Запоріжжя, 69068.

Керівництво відділу поліції:

Скиртач Максим Миколайович, тимчасово виконуючий обов'язки начальника відділу поліції.

Під час відвідування були присутні:

Двойних Максим Анатолійович, начальник чергової частини відділу поліції.

Буцовський Сергій Олександрович, начальник відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій із затриманими Головного управління Національної поліції в Запорізькій області;

Склярова Людмила Володимирівна, старший інспектор з особливих доручень відділу уповноважених з контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності (з дислокацією в Запорізькій області) управління дотримання прав людини Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України.

Відділ поліції розташований в огороженій двоповерховій будівлі. Кабінети дільничних офіцерів поліції знаходяться в окремому приміщенні – у сусідній будівлі.

Вхідна група будівлі оснащена вивіскою із зазначенням повної назви відділу поліції (фото 1).

На першому поверсі відділу поліції облаштований фронт-офіс та чергова частина. В холі першого поверху облаштована кімната для прийому громадян, в якій встановлено відеоспостереження, наявні необхідні меблі та інформаційні стенди з довідковими матеріалами, зокрема: щодо графіку особистого прийому громадян керівництвом відділу поліції, керівництвом Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області, а також, із актуальною інформацією про Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини та можливості звернення у разі порушення прав та інтересів людини і громадянина (фото 2, 3, 4).

Скринька для заяв, скарг і пропозицій встановлена у доступному для громадян місті при вході до вестибюля (холу) чергової частини (фото 5).

Відділ поліції обладнаний системою відеоспостереження, записи якого зберігаються до 45 діб.

Група НПМ здійснила огляд службових кабінетів працівників відділу поліції. Усі оглянуті кабінети забезпечені опаленням та освітленням і перебувають у задовільному стані. Для забезпечення безперервної роботи у разі відключення електропостачання, відділ поліції оснащений електрогенераторами. Предметів, які можуть бути застосовані для катування, психологічного та фізичного тиску, а також інших ознак, які могли б свідчити про здійснення протиправних заходів впливу на доставлених, затриманих і запрошених осіб тиску, у службових кабінетах та приміщеннях відділу поліції не виявлено.

Сторонніх осіб (окрім працівників поліції) в приміщеннях відділу поліції на момент моніторингового відвідування не зафіксовано.

Штатна численність відділу поліції складає: за штатом – 128 працівників, за списком – 110 працівників, з них атестований склад – 108 працівників, некомплект – 15 працівників, з них атестований склад – 14 працівників.

Увесь особовий склад пройшов підготовку з оволодіння знаннями та практичними навичками з надання домедичної допомоги, за результатами якої отримано відповідні сертифікати. Працівники регулярно підвищують рівень своїх навичок у цьому напрямі.

Відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, в посадових інструкціях службових осіб відділу поліції, з якими ознайомила група НПМ, зазначена інформація про заборону катувань (фото 6).

Упродовж 2024-2025 років співробітниками відділу поліції було затримано: 98 осіб – за вчинення адміністративних правопорушень, 46 осіб – за підозрою у вчиненні злочинів, 38 осіб – на підставі ухвал слідчого судді, а також 70 осіб – адміністративний арешт.

За інформацією працівників відділу поліції скарг за фактами неналежного поводження, катування з боку працівників поліції до відділу поліції не надходило. Факти насильницького заподіяння смерті затриманим у відділі поліції відсутні.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділу поліції групою НПМ здійснено 19.12.2023.

За результатами попереднього відвідування відділу поліції та Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області надано наступні рекомендації:

обладнати в відділі поліції кімнату для проведення слідчих дій;

обладнати кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками камерою відеоспостереження;

забезпечити належне ведення журналів обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до управління поліції;

забезпечити доступність будівлі відділення поліції відповідно до Державних будівельних норм України ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

У ході відвідування встановлено, що надані рекомендації не виконані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

1. Групою НППМ встановлено, що у відділі поліції відсутні захисні споруди цивільного захисту. Підвальне приміщення, яке наявне у будівлі, не відповідає встановленим вимогам щодо укриттів та не може бути використане як повноцінна захисна споруда.

Через це у разі оголошення повітряної тривоги особовий склад та відвідувачі відділу поліції змушені переміщуватися до найближчого укриття, розташованого поза межами будівлі на відстані 500 м.

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

2. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у відділі поліції кімнати для затриманих не функціонують, у зв'язку з їх невідповідністю національним та міжнародним стандартам (фото 7).

Наказом Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області від 18.04.2023 № 465 «Про забезпечення дотримання прав і свобод осіб при поміщенні (звільненні), утриманні їх у КЗ Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області (з урахування підпорядкованих підрозділів)» з 20.04.2023 заборонено утримання осіб у кімнатах для затриманих до усунення недоліків, виявлених під час комісійних обстежень.

На даний час заходів щодо відновлення функціонування та приведення умов утримання в зазначених кімнатах до вимог національних та міжнародних стандартів не вжито.

Перебування затриманих осіб у відділі поліції без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання може призводити до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб,

незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалету тощо.

3. Вивченням стану додержання вимоги щодо обладнання та облаштування кімнат для проведення слідчих (розшукових) дій визначених Положенням про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ, затвердженого наказом МВС від 18.12.2003 № 15616 (далі – Положення) встановлено, що у зазначеному відділі поліції вказані норми порушуються, що перешкоджає належному забезпеченню прав, свобод і особистої безпеки затриманих осіб. Зокрема, кімната не обладнана достатньою кількістю меблів, спеціальною та організаційною технікою, юридичною й довідковою літературою згідно з Мінімальним переліком (додаток до п. 2.6 Положення).

Крім того, кімната для проведення слідчих (розшукових) дій має бути облаштована таким чином, аби її зовнішній вигляд та внутрішнє оформлення не містили жодних ознак, які могли б викликати асоціації з місцем несвободи. Важливо також, щоб умови перебування у приміщенні не створювали психологічного чи фізичного тиску на особу. Водночас кімната, наявна у відділі поліції, не відповідає вказаним вимогам, що є порушенням установлених стандартів і може негативно впливати на стан додержання прав людини під час проведення процесуальних дій (фото 8, 9).

4. У порушення вимог пункту 3 Положення, підпунктів 9, 10 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», процесуальні дії із затриманими особами проводяться в службових кабінетах співробітників відділу поліції, розміщених на 2 поверсі будівлі, без їх належної відеофіксації.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський 4 комітет) у Другій Загальній доповіді [CPT/Inf (92) 3]) наголошував, що електронні записи поліцейських допитів є додатковою гарантією недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та надають також значні переваги самій поліції, оскільки виключають безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях. Наявність записів здійснених поліцією допитів також зменшить вірогідність навмисної відмови затриманих осіб від попередньо наданих свідчень.

5. Під час відвідування виявлено порушення порядку ведення журналу обліку доставлених осіб, відвідувачів та запрошених. Зокрема, в порушення вимог додатку 7 Інструкції у журналі не завжди зазначається мета доставляння, прибуття до відділу поліції (графа 6), а також інформація про вжиті щодо доставлених осіб заходи (складання протоколу, відібрання пояснення тощо) (графа 7). Крім того, зафіксовано наявність виправлень, що свідчить про неналежне ведення документації.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

6. У порушення вимог пунктів 17 та 18 розділу VI Інструкції, у відділі поліції відсутня кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Відсутність такої кімнати унеможливлює проведення конфіденційних побачень та позбавляє затриману особу права на конфіденційне спілкування із захисником.

Європейський комітет у 21-ій Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] наголошує на питанні доступу до адвоката під час тримання в підрозділі поліції та на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Європейський комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

7. Відповідно до вимог Додатку 2 Інструкції, в чергових частинах територіальних підрозділів поліції повинні бути в наявності дві аптечки першої медичної допомоги. У відділі поліції аптечки наявні, однак при їх огляді групою НПМ виявлені медичні засоби у яких термін придатності минув (фото 10, 11).

Порушення права осіб з інвалідністю (статті 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України).

8. Згідно зі статтями 4, 26, 34 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» діяльність держави щодо осіб з інвалідністю виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті та полягає, серед іншого, у виявленні, усуненні перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, у тому числі стосовно доступу до об'єктів громадського та цивільного призначення.

Конвенція про права осіб з інвалідністю визначає необхідність забезпечення особам з інвалідністю доступності фізичного, соціального, економічного та культурного оточення, охорони здоров'я та освіти, а також інформації та зв'язку, що може сприяти створенню для них можливості повною мірою користуватися всіма правами людини та основоположними свободами.

Основні вимоги щодо доступності об'єктів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення наведені у ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН).

Відповідно до п. 4.2. ДБН доступність для маломобільних груп населення

повинна забезпечуватися: фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом, прилеглою територією, отриманням послуг; фізичною безпекою при потраплянні на об'єкт та пересуванні в ньому, прилеглою територією, отриманням послуг; можливістю вільного отримання інформації про об'єкт та послуги, що надаються; вільної навігації (орієнтування) по об'єкту та прилеглою територією.

У відділі поліції не забезпечено належного рівня інклюзивності і вільного доступу особам з інвалідністю та маломобільним групам населення, як того вимагають норми ДБН.

Так, вхід до будівлі не облаштовано пандусом. Наявні на сходах металеві рейки не відповідають вимогам доступності (фото 1).

Також у відділі поліції не виявлено жодних пристосувань для осіб з вадами зору: відповідних поручнів, покажчиків шрифтом Брайля; тактильних елементів доступності, які повинні надавати особам з порушенням зору необхідну і достатню інформацію, яка сприяє самостійній орієнтації в інфраструктурі усіх населених пунктів, у тому числі у вулично-дорожньому просторі, у житлових та громадських будівлях і спорудах.

Туалет, яким можуть скористатись особи з інвалідністю та інші маломобільні групи населення, не відповідає вимогам розділу 11 ДБН (фото 12).

Інше:

9. Під час відвідування групою НППМ виявлено, що на окремих дверях службових кабінетів відсутні таблички з інформацією про посади та прізвища працівників, які в них працюють (фото 13). Крім того, табличка відсутня і на дверях кімнати для проведення слідчих дій (фото 14). Через це в разі потреби можуть виникнути складності зі встановленням, у яких саме службових приміщеннях перебували затримані чи доставлені особи, у разі надходження скарг на неналежне з ними поводження з боку працівників поліції.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

- забезпечити дієвий контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування, а також причин і умов що їм сприяли;

- розглянути можливість фінансування робіт щодо улаштування у відділі поліції укриття відповідно до вимог законодавства у сфері цивільного захисту населення; відновлення роботи кімнат для затриманих з метою забезпечення належних умов утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства; облаштування кімнати для проведення слідчих (розшукових) дій, відповідно до встановлених вимог; облаштування кімнати для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками; забезпечення належного рівня інклюзивності і вільного доступу до відділу поліції особам з інвалідністю та маломобільним групам населення.

**Відділу поліції № 3 Запорізького районного управління поліції
Головного управління Національної поліції в Запорізькій області:**

- вжити заходів щодо облаштування у відділі поліції укриття відповідно до вимог законодавства у сфері цивільного захисту населення;
- усунути фактори, які стали причиною припинення діяльності кімнат для затриманих, та вжити заходів спрямованих на відновлення їх діяльності, забезпечити належні умови утримання громадян відповідно до норм міжнародного та національного законодавства;
- облаштувати кімнату для проведення слідчих дій у відповідності до вимог, передбачених Положенням про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ, затвердженим наказом МВС від 18.12.2003 № 15616;
- у подальшому слідчі та інші процесуальні дії проводити у кімнаті для проведення слідчих дій;
- забезпечити належне ведення службової документації, зокрема журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених;
- обладнати у відділі поліції кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками відповідно до встановлених стандартів;
- здійснити ревізію аптечок першої медичної допомоги з метою перевірки наявності необхідних медичних засобів та їх придатності до використання;
- вжити заходів для забезпечення належного рівня інклюзивності, зокрема вільного доступу до приміщень відділу поліції для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;
- обладнати двері службових приміщень інформаційними табличками із зазначенням функціонального призначення приміщення, найменувань посад та прізвищ працівників, які в них працюють.

Додатки: фотоматеріали на 5 арк.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Юлія КОРОТКОВА

Фото 1

Фото 2

Фото 3

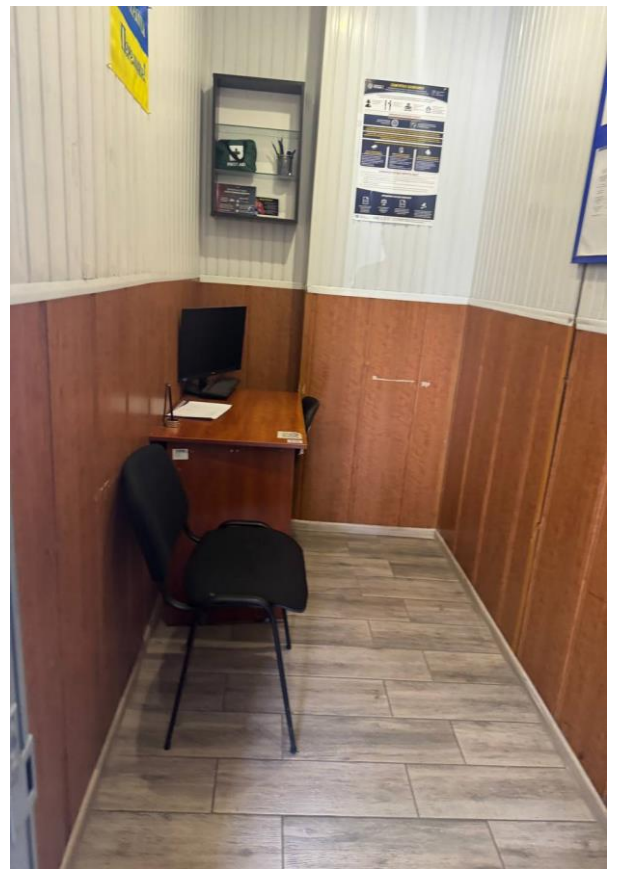

Фото 4

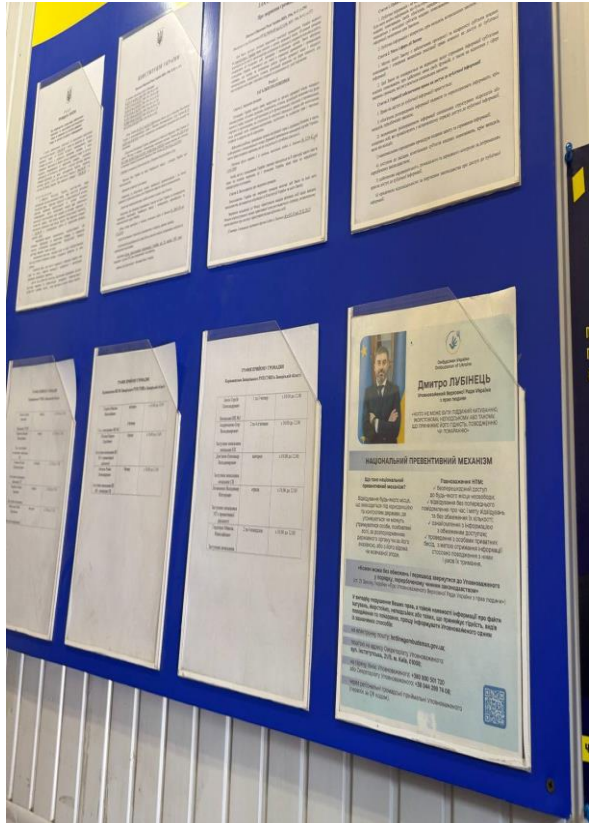

Фото 5

Фото 6

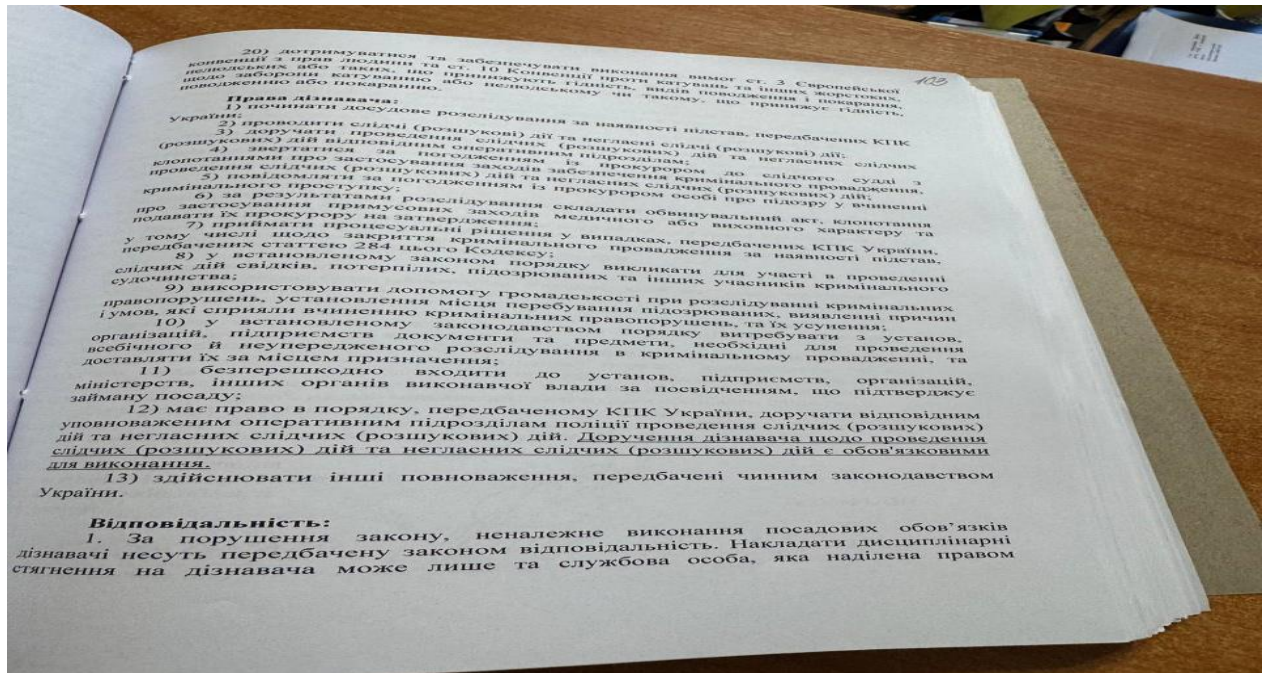

Фото 7

Фото 8

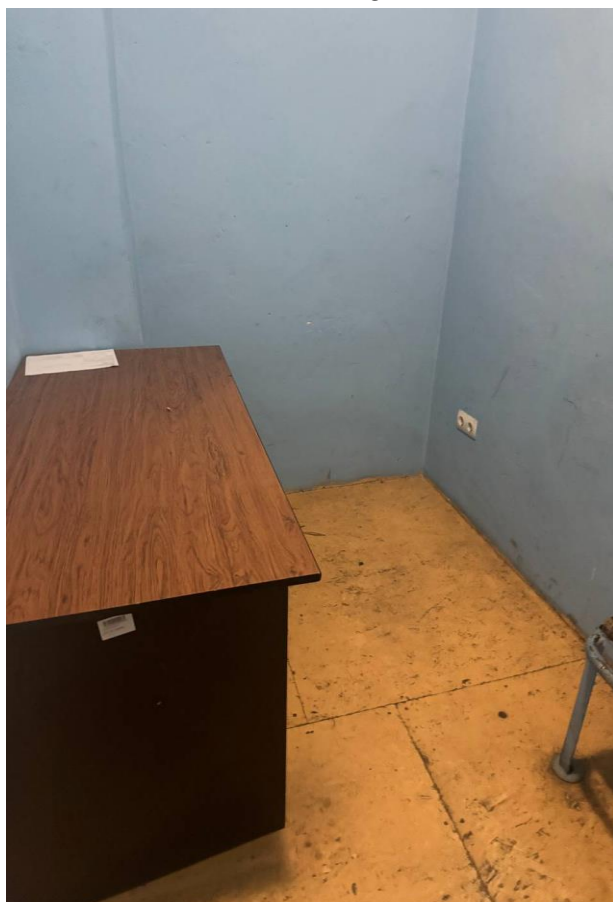

Фото 9

Фото 10

Фото 11

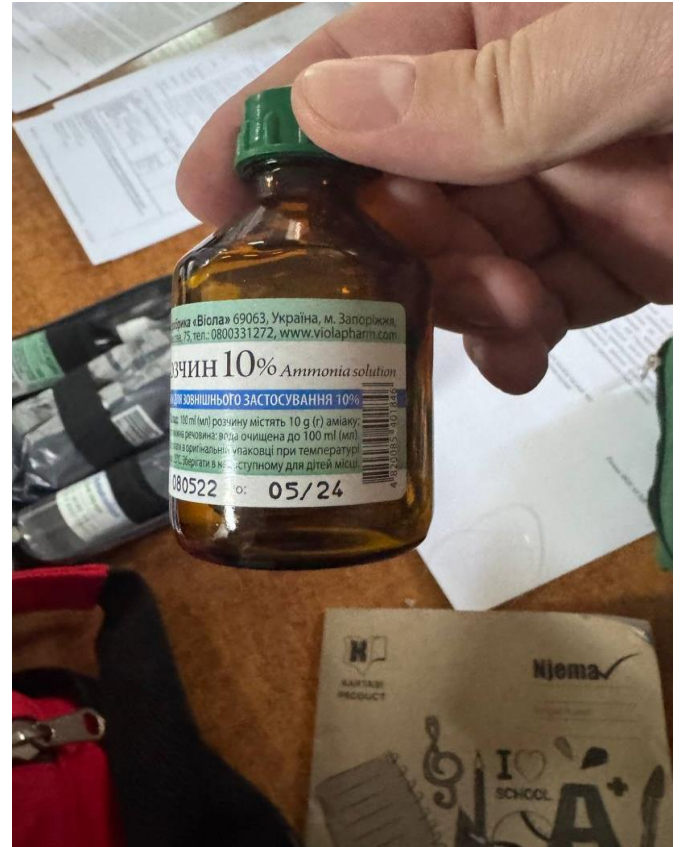

Фото 12

Фото 13

Фото 14

